

בראשית פרק א

1
2
3 (כח) ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף
4 השמים ובכל חיה הרמשת על הארץ:
5 (כט) ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו
6 פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה:
7 (ל) ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה
8 ויהי כן:
9

רמב"ן בראשית פרק א

10
11
12 (כט) הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע - לא הרשה לאדם ולאשתו להמית בריה ולאכול בשר, אך כל ירק עשב
13 יאכלו יחדיו כלם, וכשבאו בני נח התיר להם בשר, שנאמר (להלן ט ג) כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק
14 עשב נתתי לכם את כל. כירק עשב שהתירתי לאדם הראשון התירתי לכם את כל, לשון רש"י. וכן פירש הרב במסכת
15 סנהדרין (נט:ד"ה לא הותר) ולכל חית הארץ, לכם ולחיות נתתי העשבים ואת האילנות ואת כל ירק עשב לאכלה. ואם
16 כך יהיה פירוש "את כל ירק עשב לאכלה" "ואת כל ירק עשב":
17 ואינו כן, אבל נתן לאדם ולאשתו כל עשב זרע זרע וכל פרי עץ. ולחית הארץ ולעוף השמים נתן כל ירק עשב, לא פרי
18 העץ ולא הזרעים. ואין מאכלם יחד כלם בשוה, אך הבשר לא הורשו בו עד בני נח כדעת רבותינו. והוא פשוטו של
19 מקרא:
20 והיה זה, מפני שבעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם, נדמו בה לבעלי הנפש המשכלת, ויש להם בחירה
21 בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה. והכתוב אומר מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה
22 היורדת היא למטה לארץ (קהלת ג כא):
23 וכאשר חטאו, והשחית כל בשר את דרכו על הארץ, ונגזר שימותו במבול, ובעבור נח הציל מהם לקיום המין, נתן להם
24 רשות לשחוט ולאכול, כי קיומם בעבורו:
25 ועם כל זה לא נתן להם הרשות בנפש ואסר להם אבר מן החי. והוסיף לנו במצות לאסור כל דם, מפני שהוא מעמד
26 לנפש, כדכתיב (ויקרא יז יד) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל
27 בשר דמו הוא, כי התיר הגוף בחי שאינו מדבר אחר המיתה, לא הנפש עצמה. וזה טעם השחיטה, ומה שאמרו (ב"מ לב
28 ב) צער בעלי חיים דאורייתא. וזו ברכתנו שמברך "אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה". ועוד אדבר בענין המצוה
29 בדם בהגיעי שם (ויקרא יז יא - יד), אם גומר השם עלי:
30

בראשית פרק ט

31
32
33 (א) ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ:
34 (ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי
35 הים בידכם נתנו:
36 (ג) כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל:
37 (ד) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
38 (ה) ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש
39 האדם:
40 (ו) שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם:
41 (ז) ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה: ◊
42
43

הרב מיכאל רוזנצווייג
מקורות לענין מצות שחיטה-היתר אכילת בשר
Page 2 of 6 – YIJE 5780 – Set 1

- רמב"ן בראשית פרק ט**
- 1 וסוד הענין, כי בעת היצירה נתן לאדם את כל עשב זרע ואת כל העץ אשר בו פרי עץ לאכלה, ונתן לחיה את כל
2 ירק עשב לאכלה, ואמר הכתוב (לעיל א ל) ויהי כן, כי הוא טבעם ומנהגם. ועתה כאשר אמר באדם שישחוט הבעלי
3 החיים והושם בטבע או במנהג שיהיו בעלי החיים זה לזה לאכלה, הוצרך לצוות שיהיו שאר בעלי החיים לבני אדם טרף
4 לשיניהם, והם ייראו מהם ולא יטרופו בהם. ואמר ואך את דמכם לנפשותיכם, לרמוז כי לא ידרוש דם חיה מיד חברתה,
5 אם כן נשאר בהם לטרופן זו את זו:
6 וזה טעם הזכירו איסור שפיכת דמים בכאן מפני היתר השחיטה שהיה המנהג לשפוך דם, כי על דעת רבותינו (סנהדרין
7 נו ב) כבר הזהיר אדם הראשון בזה, אבל מפני השחיטה הוצרך לומר התרתי לכם לשפוך דם כל חי זולתי דמכם שיהיה
8 אסור לכם ולכל החיים שלא יהיה להם טבע לשפוך אותו:
9
- 10
- 11 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב
- 12 מנהני מילי? - אמר רבי יוחנן: דאמר קרא ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל. - ויצו - אלו
13 הדינין, וכן הוא אומר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו'. ה' - זו ברכת השם, וכן הוא אומר ונקב שם ה' מות
14 יומת. אלהים - זו עבודה זרה, וכן הוא אומר לא יהיה לך אלהים אחרים. על האדם - זו שפיכות דמים, וכן הוא
15 אומר שפך דם האדם וגו'. לאמר - זו גילוי עריות, וכן הוא אומר לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה
16 לאיש אחר. מכל עץ הגן - ולא גזל, אכל תאכל ולא אבר מן החי.
- 17 תוספות מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב
- 18 אכל תאכל ולא אבר מן החי - והא דאמרינן לקמן (דף נט): דלא הותר לאדם הראשון בשר לאכילה היינו להמית
19 ולאכול אבל מתה מאליה שריא ואתא לאפוקי אבר מן החי דאפי' נפל מאליו אסור.
- 20 [תוס' שאנץ, מהרש"א, חשק שלמה, מהר"ץ חיות]
- 21 מהר"ץ חיות מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב
- 22 תוס' ד"ה אכל והא דאמרי' דלא הותר לאדם לאכול בשר. נ"ב עיין רש"י לקמן נ"ז ע"א ד"ה למשרי בשר דכתב ג"כ
23 כן. ועיין רמב"ם פ"ט מהלכות מלכים הלכה א' דנקט באמת דאדם הראשון לא נצטווה רק על ששה מצות והוסיף
24 לנח אמ"ה וכן הוא במדרש ב"ר פ"ז פכ"ד וכן במדרש פ' משפטים ובסדר ואתחנן בכל אלו תמצא דאדה"ר לא
25 נצטווה רק על שש מצות. ועי' חי' הר"ן כאן ועי' חמרי וחיי דהקשה בשם המאירי ותוס' שאנץ דלפמ"ש התוס' כאן
26 א"כ למה דחיק הש"ס לקמן נ"ט ע"ב לאוקמי בבשר היורד מן השמים הרי בפשיטות נוכל לאמר דמלאכים המיתו
27 הבהמה ונתנו לאדה"ר לאכול ותי' דדוחק לומר דהם עשו בעבורו דבר האסור לו ע"ש:
- 28 רש"י מסכת סנהדרין דף נז עמוד א
- 29 למישרי בשר הוא דאתא - כדאמר לקמן בפרקין/סנהדרין/ (נט, ב): אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה אלא
30 עשבים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ - העשבים והאילנות
31 תאכלו אתם וחית הארץ, ולא חית הארץ לכם והזהירו על אבר מן החי מאכול תאכלו, וללמדך דאפילו אינך ממיתה
32 אלא שנפל ממנה אבר מאיליו לא תאכלנו, ובאו בני נח והתיר להם להמית ולאכול, ולא למדרש מינה ולא כירק גנה
33 אתא, - דלגופיה אצטריך, לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב.

- 1 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נט עמוד ב
- 2 אמר רב יהודה אמר רב: אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה, דכתיב לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ - ולא
- 3 חית הארץ לכם. וכשבאו בני נח התיר להם, שנאמר כירק עשב נתתי לכם את כל. יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו
- 4 - תלמוד לומר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו.
- 5
- 6 רשי עה"תרש"י בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כט
- 7 (כט) לכם יהיה לאכלה. ולכל חית הארץ - השוה להם הכתוב בהמות וחיות למאכל, ולא הרשה לאדם ולאשתו
- 8 להמית בריהו ולאכול בשר, אך כל ירק עשב יאכלו יחד כלם, ככשבאו בני נח התיר להם בשר, שנאמר (להלן ט ג)
- 9 כל רמש אשר הוא חי וגו' כירק עשב שהתירתי לאדם הראשון, נתתי לכם את כל:
- 10 שפתי חכמים בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כט
- 11 י משמע דוקא להמית בריה לא התיר להם, אבל מתה מאליה מותר להם לאכלה, וא"ת מנא ליה לרש"י, דהא כתיב
- 12 הנה נתתי לכם את כל עשב וגו', וי"ל דהוכחתו הואיל וצריך לאסור לו אבר מן החי, כדאמרינן בפרק ד' מיתות, (שם
- 13 א) ואי גם בהמה שמתה מאליה אסורה להם למה צריך להזהירו על אבר החי, פשיטא שאסור לו, אבל אם נאמר
- 14 דנבלה שמתה מאליה מותר לו הואיל ולא המיתה, הוה אמינא כמו כן אבר מן החי נמי מותר, הואיל ולא הפריש
- 15 ממנה וגם אינה מתה בכך: כלומר והא ראייה על שהבשר נאסר לאדם הראשון, שהרי כשבאו בני נח הוצרך להתיר
- 16 הבשר:
- 17 גור אריה בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כט
- 18 ולא הותר וכו'. וקשה, דמשמע מדבריו שאם מתה מעצמה אינה אסורה, ואחר כך כתב רק עשב השדה יאכלו יחד,
- 19 ולא בשר, ומשמע אפילו מתה מעצמה אסור (קושית הרא"ם), ויראה לומר כי סבירא ליה אחר שאסור להמית בריה
- 20 - לכך אסור לאכול אפילו מתה מעצמה, שאם מתה מעצמה שרי - לא יהיה האדם מפרנס הבהמה, שצריכה פרנסה
- 21 ומזונתה על האדם - כדי שתמות ויאכלה, ולפיכך כל בשר נאסר. אי נמי שלא הורשה לאדם רק מה שהוא עיקר
- 22 אכילתו, ומאחר שעיקר אכילתו אי אפשר להיות בשר - אחר שאסור לו להמית שום בריה, אי אפשר שיהיה עיקר
- 23 מזונו בשר, דאיך לא יהיה אוכל עד שתמות בריה, ומאחר שאין עיקר אכילתו בשר - לכך אסור לו לגמרי בשר. ומה
- 24 שהוצרך רש"י לומר 'להמית בריה' ולא אמר שלא הורשה לאכול בשר, ויראה דבא לומר טעם הענין למה לא יאכל
- 25 בשר, ותיירץ מפני שחש הקדוש ברוך הוא על הבהמה, שאם יאכל בשר היו אוכלים כל הבהמות, שעדיין לא נתברכו
- 26 הבהמות עד שבא נח, שאז בירך הקדוש ברוך הוא הבהמות (להלן ח, ז), ויכול לצוד אותם, ולכך הותר להם אז
- 27 הבהמות (רש"י להלן ט, ג). ואם תאמר יהיה מברך אותם ויהיה גם כן מותר להם הבשר, זה לא קשיא, דכבר פירש
- 28 הטעם (רש"י פסוק כב) משום הנחש שעתיד לצאת. ואם תאמר אם כן אחר שבא נח התיר להם הבשר, יהיו
- 29 מחסרין אותם, זה לא קשיא, שכבר בירך כל יוצאי התיבה ואף הבהמות:
- 30 רד"ק בראשית פרק א פסוק כט
- 31 לכם יהיה לאכלה - זה הנזכר בפסוק; ולא התיר להם הבשר לאכול עד אחר המבול ולא ידעתי למה, ואולי לפי
- 32 שהיה גלוי וידוע לפניו כי המבול עתיד להיות, ונח עתיד להציל עמו שאר החיים ואמר לתתם לו חלף עבודתו בהם
- 33 שאין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה כל שכן האדם, וכן מצאנו בבבוכדנצר שאמר (יחזקאל כ"ט) "ושכר לא
- 34 היה לו" ונתן לו את ארץ מצרים חלף עבודתו בצר:

- 1 רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א
- 2 על ששה דברים נצטווה אדם הראשון: על ע"ז, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים, ועל גילוי עריות, ועל הגזל, ועל
3 הדינים, אף על פי שכולן הן קבלה בידינו ממשנה רבינו, והדעת נוטה להן, מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטווה,
4 הוסיף לנח אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד
5 אברהם, בא אברהם ונצטווה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת
6 לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית, ובמצרים נצטווה עמרם במצות יתירות, עד שבא משה רבינו
7 ונשלמה תורה על ידו. +/השגת הראב"ד/ וכן היה הדבר בכל העולם וכו' והוסיף תפלה לפנות היום. א"א כן היה
8 ראוי לומר והוא התפלל שחרית והפריש מעשר (ויצחק הוסיף תפלה אחרת) עכ"ל. +
- 9 כסף משנה הלכות מלכים פרק ט הלכה א
- 10 משמע מהכא שאדם הראשון לא נצטווה על אבר מן החי שמי שמצווה על אבר מן החי משמע דכשאינו מן החי
11 מותר לו וכיון דלאדם הראשון לא הותר לו בשר כלל לא היה צריך לצוותו על אבר מן החי וזהו שכתב רבינו על
12 ששה דברים נצטווה אדם וכו' הוסיף לנח אבר מן החי ואף על גב דמייתי סתם כולו שבע מצות מויצו ה' אלהים
13 והוא קרא באדם כתיב הא משמע מדברי רבינו דהוא קרא אסמכתא בעלמא ולא שבקינן מימרא דרב יהודה
14 דמשמע מינה דאדם הראשון לא נצטווה על אבר מן החי משום אסמכתא בעלמא והא דלא מני רבינו שנצטווה אדם
15 שלא לאכול בשר משום דמצות נוהגות לדורות קא מני שאינה נוהגת לדורות לא קא מני:
- 16 לחם משנה הלכות מלכים פרק ט הלכה א
- 17 [א] על ששה דברים נצטווה אדם וכו'. כתב הרב כ"מ דסובר רבינו דאע"ג דמייתי מקרא בברייתא פרק ארבע מיתות
18 (דף נ"ו ב) אכול תאכל ולא אמה"ח והאי קרא כתיב באדם אסמכתא בעלמא. ודלא כדברי רש"י ז"ל (נ"ז ב) [ותוס'
19 דף נ"ו ב] שכתב דאע"ג דלא הותר לו בשר הוזהר על אבר מן החי ללמדך שאפי' אינך ממיתה אלא שנפל ממנה
20 אבר מאליו לא תאכלנו. ולדעת רבינו קשה דאמרו שם בגמרא פרק ארבע מיתות (דף נ"ז) אבר מן החי דכתיב אך
21 בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואידך ההוא למשרי שרצים הוא דאתא ע"כ כלומר דמאן דדריש איסור אבר מן החי
22 מאכל תאכלו אתא קרא דאך בשר בנפשו דמו למשרי שרצים ולדברי רבינו אין זה האמת אלא דמהתם ידעינן
23 איסור אבר מן החי וקרא דאכל תאכל אסמכתא בעלמא הוא
- 24 חידושי הר"ן מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב
- 25 אכל תאכל ולא אבר מן החי. איכא למידק והא לאדם הראשון לא הותר לו בשר וכיון שכן לא שייך ביה אזהרת
26 איסור אבר מן החי ואיכא למימר דעיקר קרא אתא למיסר ליה בשר דכתי' מכל עץ הגן אכול תאכל ולא בשר
27 וכשהותר בשר לבני נח נשאר איסור אבר מן החי במקומו מלשון אכל תאכל. ומיהו בהדיא איתסר לבני נח אבר מן
28 החי דכתי' אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו וכדאית' לקמן בהדיא בגמ' יכול לא יהא אבר
- 29 מן החי נוהג בבני נח ת"ל אך את בשר בנפשו דמו אלא דניח' להו למיסמך כולו ז' מצות בקרא דויצו. והרמב"ם
30 ז"ל כתב בפ"ט מה' מלכים על ששה דברים נצטווה אדם הראשון וכשבא נח הוסיף להם אבר מן החי. והכי איתא
31 בהדיא בואלה שמות רבה בפ' ואלה המשפטים נתן הקדוש ברוך הוא לאדה"ר ו' מצות ולנח הוסיף לו אחת והם ז'
32 ולאברהם הוסיף א' והיא המילה ותפילת שחרית והם ח' וליצחק הוסיף א' והיא המעשר ותפלת המנחה והם ט'
33 וליעקב הוסיף גיד הנשה ותפלת ערבית והם עשרה. ולפום גמרינן הוה משמע לכאורה דפליג אהא דואלה שמות
34 דאנן אמרי' ז' מצות והתם אמרי' ו' מצות. אלא דמשמע דלא דמי אהדדי דאדה"ר אפילו באכילת בשר שחוטה אסור
35 א"כ לא נהיג בי' איסור לדורות אלא בו' מצות ונח דאישתרי לי' בשר נהוג בי' איסור ז' מצות. והכי איתא בברייתא
36 דגמרינן אכל תאכל רמז לו על אבר מן החי כלומר רמז איסור על הדורו' הבאים:

- 1 אלהים אני יהא מוראי עליך. פירש"י ז"ל דהאי מוראי עלך היינו דינין דכתי' בהו לא תגורו מפני איש כי המשפט
2 לאלהים הוא. וי"מ היינו דינין שמצוה עליהם להושיב דינין לתקן המעוות ולעשו' דין ברשעים ועל ידם מוראת שמי'
3 על בני אדם שלא יעברו על המצות בפרהסיא. ונכון הוא:
- 4 חידושי הר"ן מסכת סנהדרין דף נט עמוד ב
- 5 אדה"ר לא הותר לו בשר. כבר כתבנו למעלה שמלשון אכל תאכל נתמעט כל בשר שבעולם ואבר מן החי בכלל
6 וכשהותר בשר לנח נאסר אסור אבר מן החי באיסורו הכולל מאכל תאכל. וקשה דא"כ למה הוצרכו כאן איסור
7 הבשר לאדם מולחית הארץ מאכל תאכל נפקא. וי"ל דלשון אכל תאכל אינה מניעה מפורשת אל הבשר לגמרי אלא
8 שיש ללמוד ממנה קצת אסור ואפשר לאוקמי' לאסור אבר מן החי דחמיר טפי עד דאתא קרא דולכל חית הארץ
9 דאיתכלל בי' כל אסור בשר. ולפיכך ילפינן מאכל תאכל איסור אבר מן החי כדי לצרף אותו עם שאר ז' המצות
10 הרמוזות בהאי קרא דויצו אבל לעולם אימא לך שהבשר לא הותר לאדה"ר מקרא דולכל חית הארץ. אבל בתוספות
11 אמרו דמאי דאמר' דלא הותר לו לאדה"ר בשר היינו שלא הותר לו לשחוט הבהמות או לנחרן אבל הנבלה היתה
12 מותרת לו אם טרף אריה או זאב שור או כשב והוצרך לאסור על אבר הפורש מן החי אף על פי שהוא בנבלה
13 בשעת אכילתו ולפי פי' זה קשה מאי דאקשי' בגמר' ממה שאמרו שמלאכי השרת היו צולין בשר ומאי קושיא דלמא
14 בשר נבלה והם תירצו שאינו דרך כבוד שיתנו לו מבשר נבלה:
- 15 משנה מסכת כלים פרק יז משנה יד
- 16 [*]ויש במה שנברא ביום הראשון טומאה בשני אין בו טומאה בשלישי יש בו טומאה ברביעי ובחמישי אין בהם
17 טומאה חוץ מכנף העוז וביצת נעמית המצופה א"ר יוחנן בן נורי מה נשתנה כנף העוז מכל הכנפים וכל שנברא
18 ביום הששי טמא:
- 19 רמב"ם על משנה מסכת כלים פרק יז משנה יד
- 20 [יד] ידוע כי ביום הראשון נבראו דברים רבים כמו שאמרו עשרה דברים נבראו ביום ראשון מכללן המים והוא מקבל
21 טומאה כמו שבארנו בטומאת משקין
- 22 רמב"ם על משנה מסכת כלים פרק יז משנה יד
- 23 אבל הרביעי נבראו בו המאורות. ובחמישי חיות הים והעופות. וכבר קדם לך כי בעל חי השוחה והמעופף אין
24 מתטמאין, ואף לא הכלים העשויין מהן מתטמאין. ואל יטעך ענין נבלת העוף הטהור לפי שהוא חדוש, כלומר שאינה
25 מטמאה במגע כשאר הטומאות כמו שנבאר בתחלת טהרות. ו
- 26 . ר"ש מסכת כלים פרק יז משנה יד
- 27 יש במה שנברא ביום א' טומאה - בעושה כלים מן הנבראים באלו הימים מיירי דאי במינים עצמן שהן טמאין כעין
28 הארץ שנבראת ביום א' ואיכא ארץ העמים ובשאר ימים נבלות וטרפות אם כן בחמישי איכא נמי נבלת עוף טהור
29 בבית הבליעה אלא בעושה מהם כלי איירי דאינן טמאים דארץ נבראת ביום א' וכלי חרס העשויה ממנה טמא:
- 30 יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף נט עמוד ב
- 31 אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה אכל בשר קא מיירי ואפילו דגים וחגבים מדמקשי'
32 ליה מדגים ותו מדכתיב בסופיה דהאי קרא ולכל רומש על הארץ אשר בו נפש חיה הרי כל נפש חיה אמור. ואיכא
33 דמקשו הכא מאחר דלא הותר לו בשר באכילה למה לי למיסר אבר מן החי ואית דדחקי ואמרי דכי אמרינן לא
34 הותר לו בשר באכילה הני מילי להמית ולאכול אבל אם מת מעצמו מותר והאי דאצטריך למיסר אבר מן החי שאם
35 פירש הימנו אבר עצמו בעודו חי אסור הואיל ופירש מבעלי חיים. ולא מילתא היא דהא בשר סתם קאמרינן ותו אי

מקורות לענין מצות שחיטה-היתר אכילת בשר

Page 6 of 6 – YIJE 5780 – Set 1

- 1 משום הריגת בעלי חיים הוא דאיתסר אדאשמעינן דלא הותר לו לאכול לשמעין דלא הותר לו להמית ותו אם כן
- 2 היכי מותבי' עליה מדרב יהודה בן תימא והא התם לא קא מיירי בבעלי חיים דקטיל להו איהו כלל אלא לאו ש"מ
- 3 דהאי פירושא ליתיה כלל ואנן עייננא בה ואיגלאי לן פרוקא בס"ד. והדין היא פירוקא דכי קאמרינן דלא הותר לו
- 4 בשר לאכילה לאו דאצטוי עלויה בפירוש קאמרינן אלא לא הותר לו קאמרי' דמסתמא כל הנבראות שהיו בעולם היו
- 5 אסורות לו כעבד זה שאין לו רשות ליהנות משל רבו עד שיטול רשות הימנו ומאי דאשתרי ליה אשתרי ובשר דלא
- 6 אשתרי ליה לא אשתרי מיהו אזהורי מיהת לא אזהריה עילויה אלא לאבר מן החי בלחוד. ונפקא מינה דמאי
- 7 דאזהריה עילויה מיקטיל עילויה דהא שמעינן לרב יהודה גופיה דאמר לעיל על שבע מצות בן נח נהרג אבל מאי
- 8 דלא אזהרה עילויה לא מיקטיל עילויה והכא גבי בשר לא כתיב אזהרה כלל והאי דקא דרשינן ולכל חית הארץ ולא
- 9 חית הארץ לאו אזהרה היא אלא למימסר ירק עשב לחית הארץ הוא דאתא ולא לעיקר אזהרה.
- 10 מהר"ם שיק מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב
- 11 תוס' בד"ה אכל תאכל זה אבר מן החי וכו' דלא הותר לאדם הראשון בשר וכו' לענ"ד נהי דנאסר לו בשר מכל מקום
- 12 לא הוזהר על זה ואינו חייב מיתה על זה ובפרט לפי מה שכתבו המפרשים הא דנאסר לו בשר לאו משום דהוא
- 13 איסור אלא או משום טבעי האדם לא היה טוב לו לאכול בשר או דאיכא בל תשחית כיון דהיו הפירות מספיקים לו.
- 14 שו"ת הרשב"ש סימן תקמב
- 15 ומה שהוקשה לך מה שמנו בכלל שבע מצות שנצטווה נח אבר מן החי ואסמכינהו אקרא דויצו ה' אלהים וגו' מכל
- 16 עץ הגן ולא אבר מן החי, ומקרא זה לאדם נאמר, והרי אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר
- 17 באכילה, ואם הבשר אסור למה יאסר האבר מן החי אם אין בשר כ"ש אבר מן החי, זהו ענין קושייתך ותרצת בזה
- 18 כפי דעתך .
- 19 דע שהברייטא השנוייה שם בסנהדרין בפרק ארבע מיתות לא הזכירה האסמכתא הזאת אלא שאמרה ששבע
- 20 מצות שנצטווה נח, ובא ר' יוחנן שהוא אמורא לפרש דברי תנא דברייטא ולסמוך דבריו על הפסוק, ולפי אסמכתא
- 21 זו יראה שר' יוחנן היה סובר שאדם הראשון היה מותר לאכול בשר, וכן אם יש שם בגמרא מי שהיה סובר זה והם
- 22 המקשים שם על דברי רב, אבל רב שהוא בר פלוגתיה דר' יוחנן חלק עליו ואמר שאדם הראשון לא הותר לו לאכול
- 23 בשר אינו דורש אסמכתא זו, והשבע מצות סובר רב שהם מפורשים בפסוק, ויש אמוראים בגמרא גם כן שאינן
- 24 דורשים שבע מצות מן הפסוק הזה ואומרים שכלם הם מפורשים בתורה בלא שום רמז, דהא תנא דבי מנשה לא
- 25 דריש להאי דרשה דויצו ה' אלהים וגו' וששבע מצות כל חדא וחדא באפי נפשה כתיבא, ומפרש להו, התם בגמרא
- 26 הקשו על רבי שאמר שלא הותר בשר לאדם הראשון ותירץ הכל. וכן סובר הרמב"ם ז"ל בתחלת פ"ט מהלכות
- 27 מלכים דאדם הראשון לא נצטווה אלא בשש מצות כרב יהודה דאמר רב. ואף על גב דר' יוחנן סבר דהותר לו בשר
- 28 ונצטווה בשבע, ומלתיה דר' יוחנן עדיפא בכל מקום ממלתיה דרב בר מהנהו תלת כדאיתא בפ"ק דביצה, בזו סובר
- 29 רבינו הרב ז"ל דכיון דבגמרא מקשו לרב ומתרץ, משמע שדברי רב עדיפי מדברי ר' יוחנן. ואתה ערבת דברי ר'
- 30 יוחנן עם דברי רב והקשית חשבת שהם סוברים דבר אחד, ולא היא שסברות חלוקות הם כפי מה שכתבת, והוא
- 31 דבר ברור ושוב אין להקשות.
- 32 ספר אבודרהם ברכת שהכל
- 33 והקשה ה"ר אשר מלוניל למה בכל הברכות מברכין בורא ובזו נהיה יאמר גם כן בזו שהכל ברא ותירץ כיון שתקנו
- 34 מטבע ברכה זו על דבר שאין גדולו מן הארץ כגון בעלי חיים והיוצא מהן אין לומר בהם בורא שעיקר בריאתם לא
- 35 לכך היתה. וראיה לדבר אדם הראשון שלא הותר לו בשר באכילה. ועוד כיון שתקנו מטבע זה על יין שהחמיץ
- 36 וחומץ ופת שעפשה ותבשיל שעברה צורתו ונבלות שכל אלו אינן תקון הבריאה אלא השחתה והפסדת הבריאה
- 37 אין לומר בהם בורא ולפיכך תקנו לומר נהיה ולא תקנו לומר היה והמשכיל יבין ע"כ